

WONEN

Auke ten Hoeve
1957

Ten eerste, omdat ik veel verhuisd ben, wordt op verzoek dit overzicht gemaakt, voorzien van de reden waarom daar dit ook met mijn werk te maken heeft. Voor mensen die een reünie organiseerden, was het lastig om mij te vinden door al deze mutaties in de Bevolkingsregister. Ten tweede, de huidige woning leidt tot vragen, ook omdat deze woning toen onderdeel is geworden van een huizenroute in Nederland.

Het geheel geeft een redelijk inzicht wat mijn wooncarrière (en rondzwervingen) is geweest en hoe dat stapje-voor-stapje vorm heeft gekregen door noeste arbeid, doorzettingsvermogen en visie enerzijds en spaarzaam leven anderzijds met ook het nodige geluk.

Wat meespeelt, is dat ik soms meerdere adressen had, veelal als pied-à-terre. En, dat ik vaak verhuisd ben, had te maken met mijn werk. Daarmee is dit overzicht niet alleen een aanvulling op de persoonlijke biografie, maar op de professionele biografie.

Pas door mijn huwelijk bleef ik ergens lang wonen en werd er soms gebruik gemaakt van een pied-à-terre als dat nodig was. De kosten daarvan werd door de werkgever vergoed.

1957 – 1970

Adres: Runiastraat 6 in Leeuwarden.

Het betreft het ouderlijk huis en alwaar ik ben geboren. Het waren nog woning zonder bad-voorziening, kleine ruimtes en (door de houtbouw) uiterst brandgevaarlijk. In mijn tijd was nagenoeg de gehele wijk al verwijderd en een vlakte.

Deze woning bestaat niet meer. De woning stond toen al op de lijst van de gemeente om gesloopt te worden. Dat is in 1975 gebeurd en toen was mijn vader al overleden en mijn moeder is verhuisd. Ik woonde al daar niet meer.

1970 – 1981

Adres: [Botlek 28 in Zwolle](#).

Dat is het adres van het pleeggezin, alwaar ik verder ben opgegroeid. Ik was 24 jaar, toen ik het huis uit ging.

Het welstandplan (zie foto) is anders dan toen. Het zijn splitlevel woningen. Je leefde boven de garage. Achter de woning was er een gemeenschappelijk grasveld. Als buurtkinderen hebben we daar veel gespeeld.

In mijn ouderlijk huis moest ik de slaapkamer delen met mijn broers, allemaal erg krap. Bij dit pleeggezin had ik een eigen kamer.

1981 – 1982

Adres: [Sumatrastraat 12 in Zwolle](#).

Mijn wooncarrière begint in slooppanden. Dat was lekker goedkoop en je had direct een grote woning als alleenstaande.

Dit was de eerste in een reeks. Door mijn werk in de Stadsvernieuwing kon ik gebruik maken van leegstaande panden. Deze panden bestaan niet allemaal meer. Op de foto nummer 14, maar het waren panden in dezelfde rij.

1982 – 1983

Vervolgens ben ik op het adres Sumatrastraat 10 gaan wonen.

Om preventieve reden deden we dat (als collegae). In bewoonde staat kon het niet gekraakt worden of in brand worden gestoken. Hierdoor kon de voortgang in de stadsvernieuwing niet worden vertraagd. Tegelijk konden er contacten worden opgebouwd binnen de lokale gemeenschap om slim uitvoering te geven aan Stadsvernieuwing en gedrag van mensen te monitoren. Het was (min of meer) 7*24 werken.

1982 (half jaar)

Adres: [Roerdomp 31 in Bodegraven](#).

Vanuit de gemeente Zwolle was ik gedetacheerd bij de gemeente Bodengraven en gemeente Reeuwijk.

De bedoeling was om een pied-à-terre te nemen door mijn woonadres in Zwolle aan te houden. Dat kon niet. Ik had een slooppand. Hierdoor was ik genoodzaakt om een volwaardige woning in Bodegraven te huren (na bemiddeling door de gemeente).

De financiering van de stadsvernieuwing (vanuit de Rijksoverheid) stakte. Hierdoor hadden wij tijdelijk geen werk. Ondertussen anticipeerden wij op Sociale Vernieuwing. Daarbij zou ook de Sociale Dienst een rol gaan spelen. Om dat goed te kunnen coördineren was kennismaking met deze discipline nodig. Dit door in een andere gemeente mee te lopen. Deze twee gemeenten hadden problemen binnen deze dienst. Daarom deze gemeenten tijdelijk versterkt en daar tijdelijk gewoond.

1982 – 1983

Adres: [Händellaan 161 in Zwolle.](#)

De verwachting was, dat ik na terugkomst (bij de gemeente Zwolle) wel weer (even) gebruik kon maken van een slooppand. Dat liep mis.

Noodgedwongen moest ik mij hebben en houden laten opslaan. En, pro forma laten inschrijven op een adres van een kennis. Ik woonde daar niet. In elk geval had ik een adres. Overnachten deed ik ergens anders. Alleen dat adres werd door de gemeente niet erkend. Dat heeft 2,5 maand geduurd.

1983 (2 maanden)

Adres: [Assendorperstraat 184A in Zwolle.](#)

Tijdelijk gebruik van een bovenverdieping bood soelaas, waardoor de opslag niet meer nodig had. Dit in afwachting op een definitieve oplossing (in samenspraak met mijn collegae binnen de gemeente).

Veel liet ik ingepakt, wetende dat je weer gaat verhuizen. De volgende stap was weer een slooppand. Aan een definitieve woning komen was lastig vanwege lange wachtlijst bij de gemeentelijke woningdistributiebedrijf. Het zou te veel commotie leveren als ik met voorrang werd behandeld. Dat lag politiek gevoelig.

1983 – 1985

Adres: Enkstraat 13A in Zwolle.

Dit was ook een slooppand. Dit als tijdelijke oplossing in afwachting op een definitieve woning. Het gaat hier om een bovenwoning. Deze woning bestaat niet meer.

Deze woningen waren gehorig. Ik was een early adoptor als het gaat om de eerste thuiscomputer, inclusief een printer. Dat waren zware printers en deze maakte lawaai als deze stond af te drukken. Dat kon men onder en naast horen. De burens vroegen zich af wat er aan de hand was.

In deze periode heb ik elders een slooppand gekocht en (in mijn vrijetijd) begonnen met verbouwen en opknappen. Balken uit de naastgelegen slooppanden (waarmee men was begonnen te slopen) heb ik gratis meegenomen en gebruikt bij het opknappen van die andere woning. Met de nodige creativiteit kon ik op deze manier de renovatiekosten beheersbaar houden.

1985 – 1987

Adres: [Molenweg 116 in Zwolle](#)

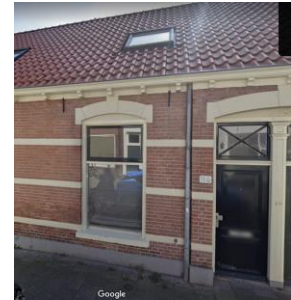
De vorige woning moest worden gesloopt en de woning die ik had gekocht was nog niet klaar. Het tempo bij het renoveren lag laag, omdat alles in vrijetijd plaatsvond plus bouwkundig tegenslag en het bouwplan tussentijd gewijzigd werd.

Er waren mensen die mij voor gek verklaarden. Ongetwijfeld waren er 'weddenschappen' dat dit mij niet ging lukken. Mijn pleegmoeder was niet ongerust, maar bekeek wel bedenkelijk.

Het was gespreksstof in mijn omgeving tot op het werk. Zoiets moet men niet doen, dan word ik echt standvastig. Het zal en moet dan lukken. Ik cijfer mijzelf dan weg.

In die tijd werkte ik binnen de gemeente bij het Gemeentelijk Woningbedrijf. Deze woning was hun bezit en werd door hun verhuurd. Hierdoor is het gelukt om aan deze woning te komen, onder de noemer van 'hij zit zal zo lang in een slooppand'.

Het was een rij met snoephuisjes, zeer geliefd en geschikt voor een- of tweepersoonshuishoudens. En, het was voor vrienden en kennissen ook de eerste fatsoenlijke woning die ik had en daardoor 'fatsoenlijk' woonde. Zij vonden de slooppanden maar niks.

1987 – 1989

Adres: [Hoogstraat 93 in Zwolle](#)

Ik was belast met het vorm en betekenis geven aan Particuliere woningverbetering, tevens landelijk voorbeeld. Dit door woningeigenaren van oude woningen te stimuleren om hun bezit te updaten.

Zien doet geloven! Daarom dat er een voorbeeld nodig was binnen de gemeenschap. Daarom dat ik van de gemeente een bouwvallig slooppand heb overgenomen. Het stond dichtgetimmerd en werd binnen de buurt ervaren als een 'rotte kies'.

Dat heb ik voor een symbolisch bedrag overgenomen. Vervolgens zijn de subsidieregels voor Particuliere woningverbetering maximaal toegepast. Daardoor was het mogelijk deze woning te verbeteren. Er heeft een totale transformatie plaatsgevonden.

Stapsgewijs is het oude pand (grotendeels) afgebroken en een nieuw pand verschenen (met behulp van houtskeletbouw). Dat nieuwe pand was – architectonisch gezien – zowel van buiten als van binnen modern (en in de ogen van de buurtbewoners zelfs ultramodern). Het nieuwe pand had meer interne ruimte dan de oude. Dat was verdubbeld. En, van buiten had het een licht blauwgrijze kleur. Dat levert nog een anekdote op. De mensen in de buurt dachten dat het pand nog steeds in de grondverf stond. Zij dachten dat het bruin geschilderd zou worden, om dat de woning deels was afgewerkt met rabatdelen. Hier zie het verschil, zij

die vast zitten in oude denkkaders en zij (zoals ik) die daarbuiten treden. De Welstandcommissie van de gemeente was blij hiermee.

Ondertussen gaf dit project mij de start om ook een vermogen op te bouwen. Vanuit mijn ouderlijk huis had ik en kon ik niks meekrijgen. Dat geeft je dan een achterstand. Elke Gulden die ik daar zelf verspijkerde, was een Gulden winst. Veel werk heb ik zelf verricht, ondanks de wetenschap dat ik Artrose heb.

Jaren later, als ik daarvan geen eigenaar meer ben, is deze woning door brand verwoest. Het is daarna herbouwd, maar niet in dezelfde stijl. Er is van de oorspronkelijke stijl nog maar een klein stukje nog te zien met de oorspronkelijke kleur van het toen gerealiseerde pand. Wel is het Franse balkon (als stijlkenmerk) behouden. Dit laat ook zien hoe moeilijk het is om grenzen te verleggen. Men keer terug naar het oude en wat zo vertrouwd is.

Ik heb maar een korte tijd hierin gewoond. Ik heb er nauwelijks van kunnen genieten. In 1989 ben ik in Den Haag gaan werken en daar een dienstwoning gekregen. Het pand heb ik aangehouden en verhuurd aan (maximaal 3) studenten. Dat was een leuk inkomen en maakte dit project nog meer lonend, ook omdat ik in Den Haag 'gratis' kon wonen.

Het pand is in 1992 verkocht (en daarmee deze verhuurpraktijk ook beëindigd). De opbrengst was nodig om samen met mijn vrouw een woning in Paterswolde te kunnen kopen.

1989 - 1992

Adres: [Clingendaal 16 in Wassenaar](#)

Postadres: Van Alkemadeaan 87 in Den Haag

Het gaat om een vrijstaande dienstwoning van de werkgever op het landgoed Clingendaal. Deze stond tegen de grens aan van de gemeenten Wassenaar en Den Haag. De uitrit was binnen het territorium van de gemeente Wassenaar. Daardoor waren er twee adressen. Volgens de bevolkingsregister stond ik ingeschreven bij de gemeente Wassenaar. Maar, mijn brievenbus stond op Haags grondgebied, waardoor ik ook een postadres had.

In 1989 ben ik gaan werken bij de Rijksoverheid en wel binnen het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM). Aanvankelijk reisde ik tussen Zwolle en Den Haag op- en neer en als het even kon, overnachtte ik in Den Haag (op kosten van de werkgever). Om dat beheersbaar te houden, ook voor mijzelf, werd mij deze lege dienstwoning aangeboden.

Dat ministerie had veel mensen in dienst, maar niemand met ervaring in de harde praktijk. Mensen vloeien daar wel weg naar deze praktijk, maar niet anders om. Zij hadden dringend behoefte aan iemand die én de wereld van corporaties en gemeentelijke woningbedrijven van binnenuit kent én ervaring heeft in de praktijk van de wederopbouw van de woningmarkt respectievelijk stadsvernieuwing én iemand met een financiële achtergrond.

Er was (toen) een strak systeem van beloning op basis van functiewaardering. Maar, met dat salaris krijg je niemand naar binnen. En, een systeem van bewust belonen bestond toen ook nog niet. Er wordt dan

naar creatieve oplossingen gezocht. In mijn geval was dat deze dienstwoning die gratis betrokken mocht worden respectievelijk de huurprijs werd vergoed. Ik heb daarmee veel geluk gehad.

Daar wonen was uniek en aangenaam wonen. Namelijk vrij wonen (in de natuur) op een landgoed, vlak bij het centrum van Den Haag, vlak bij Scheveningen, Waalsdorper Vlakte, Wassenaarse slag en Duinrel. Alles kon ik op de fiets doen, ook naar mijn werk (net als in Zwolle, toen ik daar bij de gemeente werkte). De kippen en konijnen (ontsnapt uit de nabij gelegen kinderboerderij) liepen rond de woning. En, tegenover mij (aan de andere kant van Van Alkemadeaan) was er een cricketveld/stadion.

Overigens, deze kippen liepen ook rond in de barakken met kantoorruimtes, zelfs op het bureau van de Minister, aldus oud bewindspersoon Nijpels. In de avonduren kregen (buitenlandse) schoonmakers in de (smalle) gangen fietsles. Zij konden zich vasthouden aan de gangwanden en niet omvallen. Het was al-met-al een bijzondere en leuke tijd aldaar.

Het gaat om een noodlocatie van het Ministerie. Ten behoeve van het onderhoud van het terrein en de technische installatie (voor warmte e.d.) en bewaking van het terrein, waren er twee kleine dienstwoningen erbij geplaatst (bij de poort tot deze locatie). Een daarvan stond leeg. Deze mocht ik 'lenen'. Ondertussen heb ik daardoor jarenlang daar kunnen wonen en verhuurd in mijn eigen woning (in Zwolle).

Na WO2 was er woningnood, ook in Den Haag. Alle kantoorpanden werden benut voor woonruimte. De overheid gaf hierin zelf het voorbeeld. Ambtenaren moesten werken in noodbarakken. Een deel daarvan was geplaatst op het landgoed Clingendael. Dat heeft tot in de negentiger jaren geduurd eer er een nieuw kantoorgebouw werd gebouwd en betrokken (en deze barakken werden opgeheven).

Door de groei – qua aantal taken en medewerkers – waren er al door dienstonderdelen kantoorpanden betrokken. In feite zat alleen nog de politieke leiding, de ambtelijk top en de staf nog in deze barakken. Maar, de aansturing van de organisatie was lastig door de versnippering over een tal van locaties en elk dienstonderdeel los geslagen waren. Ook dat was een reden op alles op een locaties onder te brengen.

Het Ministerie van Financiën deed moeilijk. Zij vonden dat mijn ministerie Huurpenningen diende te vragen. Hierdoor werd mijn ministerie 'als huurbaas' gedwongen het Puntensysteem voor huurwoningen toe te passen en daarmee de hoogte van de huur te bepalen. Mijn ministerie was niet daarmee eens. De humor is wel, dat dit Puntensysteem bedacht en geïntroduceerd was door mijn ministerie.

Om aan de wensen van het Ministerie van Financiën te voldoen werd pro forma de huur bepaald door middel van dat puntensysteem, maar vervolgens mocht ik de huur declareren bij mijn ministerie als werkgever en werd er een deel daarvan vergoed. Het was dan ook een papierenwerkelijkheid die Financiën had geschapen. Materieel stelde het niets voor; broekzak, vestzak.

Het is ook de periode dat ik mijn vrouw heb leren kennen. Zij woonde en werkte in de stad Groningen. Zij was – als het even kon – bij mij. Zij vond het leuk daar. Als ik naar het werk was, kon zij heerlijk shoppen in Den Haag. De luxe winkels sprak haar aan en daar flanneren. Tussen de middag kwam zij naar kantoor en gingen we daar samen eten. Het kantoor stond tegen het stadscentrum aan (waar zij winkelde).

Ook naar het strand gaan vond zij geweldig. Dat gaf haar het Terschellinggevoel. Dat was haar eiland, waar zij met vakantie naartoe ging met haar ouders. En, dan nog even wat drinken in het Kurhaus in Scheveningen. Het was leven op stand (aldus mijn vrouw). Zij heeft zeer genoten van deze periode in Den Haag, ook om te kunnen ontspannen van haar werk en vanwege het toen recent overlijden van haar vader.

We hadden graag langer van dat huisje willen genieten. Maar, de barakken stonden leeg en de locatie zou voorgoed in handen komen van het Ministerie van Defensie ten behoeve van een nieuwe Kazerne voor de Koninklijke Marechaussee. Deze woning werd afgebroken en moest worden ontruimd.

1992 – 1993

Een jaar na onze ontmoeting zijn we getrouwd. Tussentijds waren we verloofd in Berlijn. Dat huwelijk viel in de periode dat ik de dienstwoning in Den Haag moest ontruimen. Mijn spullen zijn toen in de opslag gegaan (of verkocht) en formeel ben ik bij haar gaan wonen (en daarvanuit blijven werken in Den Haag). Dat als tijdelijke oplossing.

Adres: [Maria Dermoutlaan 110 in Groningen](#)

Ondertussen werd in de woning in Zwolle de verhuurpraktijk ontmanteld en vervolgens dat pand (met winst) verkocht. Dat was het startkapitaal voor ons gezamenlijke woning.

Zodra het bekend werd welke woning dat zou worden (en aangekocht werd) werd ook dit appartement (met winst) door haar verkocht en daarmee hadden we startkapitaal voor de volgende woning. Hierdoor konden wij samen een goede doorstart maken.

Mijn vrouw heeft lang bij haar ouders in Paterswolde ingewoond en heeft toen een appartement kunnen huren. Niet lang daarna werd ze in de gelegenheid gesteld om dat te kopen, wat zij ook gedaan heeft. En, financieel gezien, had zij (na verkoop van dat appartement) daarvan geen spijt.

1993 – 2006

Adres: [Azaleaweg 14 in Paterswolde](#)

Dat was onze eerste woning samen en dat ondanks mijn werk in Den Haag. Ik ben gewoon elke dag op-en-neer gaan reizen (10 jaar lang). Wel in mijn achterhoofd om na te gaan of een ik een baan in het Noorden kon vinden. Het was een ruime twee-onder-een-kapwoning met garage in een ruim ogende straat met groen. Wel met een kleine tuin. Dat was niet erg. Kinderen hadden in de straat genoeg ruimte om samen te spelen. Wij hebben daar met plezier gewoond.

Sowieso was het in die tijd 'op stand wonen' in Paterswolde. Er woonden veel personeel (van hoog tot laag) van de Universiteit, Academisch ziekenhuis, GasUnie, NAM etc. Dat gaf een bepaalde sfeer en 'andere praat' met burens en anderen in de buurt.

Door deze samenstelling van de bevolking is ook onder andere daar de eerste zonnepanelen massaal (in Nederland) uitgerold. Het was een pilot (van Shell en een milieuorganisatie en overheid). Hierdoor hadden wij vanaf medio de negentiger jaren al onze eerste (vier) zonnepanelen. Dat past bij mij, openstaan voor nieuwe ontwikkelingen.

Haar ouders hebben meegemaakt dat deze woningen in de tachtiger jaren werd gebouwd. Haar ouders behoorden tot de eerste bewoners van deze panden en zijn toen vanuit de stad Groningen daar komen wonen. Het was voor hun de eerste koopwoning. Beide ouders hadden een goede baan. Zij zijn daar altijd blijven wonen. Daardoor is mijn vrouw als klein kind daar komen wonen en daar opgegroeid en daarvanuit het ouderlijk huis verlaten.

Toen wij zijn getrouwd, was haar vader (net) overleden. Alleen haar moeder woonde daar nog. Daar hoorden wij dat de burens wilden gaan verhuizen en het voornemen hadden om hun woning te verkopen. Daarmee zij we in gesprek gegaan en tot een akkoord te komen. Hierdoor woonden wij pal naast de woning van mijn schoonmoeder.

Hierdoor was mantelzorg bij voorbaat al geregeld. Toen later ons kind werd geboren, is dat kind met een oma opgegroeid enerzijds en kon deze oma van meet-af-aan genieten van het kleinkind. Een mooiere combinatie is niet mogelijk. We vormden als het ware één huishouden binnen een soort kangoeroe-woning. Iedereen had ook zijn eigen domein. Ik heb dit later in mijn werk als voorbeeld genoemd toen ik innovaties stimuleerde rondom het thema Wonen & Zorg. Het hoeft niet allemaal zo ingewikkeld te zijn.

Mijn vrouw had door haar werk regelmatig te maken met spoeddiensten (in de nacht en in het weekend). Door in Paterswolde te wonen, kon zij dan snel op haar werk zijn. De vereiste was om bij een oproep binnen een half uur op het werk te kunnen zijn.

Een doorslaggevende reden om in het Noorden te gaan wonen, ondanks mijn werk in Den Haag, was: met hetzelfde geld woon je daar 'driehoog achter', het is een omgeving waarin wij ons kind niet willen laten opgroeien'. Bovendien was mijn vrouw een type die niet staande kan houden in de Randstad qua mentaliteit.

Qua inrichting waren sommige mensen in het begin 'verbaast'. Het was in hun ogen ultra modern, een dure smaak (vanwege exclusieve merken). Het was een mix van de stijl van de interieurstylist Des Bouvrie (wit als basis), Dutch design en Scandinavisch design.

2003 – heden

Adres: [Lichtboei 17 in Stadskanaal](#)

'In Stadskanaal wil je niet begraven worden!', aldus mijn vrouw. Zij was een echt stadjer. Mensen in de stad Groningen keken neer op de ommelanden en zeker op het gebied de Veenkoloniën. 'Daar stinkt het en is het kanaal vies van de drab van de aardappelfabrieken'.

Zij keek erg tegenop om te gaan verhuizen. Maar, eenmaal gesetteld voelde zij zich daar thuis. 'Mijn vader (ook een stadjer) moest het weten!' Die zou toch anders tegen dit gebied zijn gaan aankijken.

Wij hebben toentertijd samen een goede doorstart gemaakt op de woonmarkt. Daardoor was er een goede basis om samen ook een vervolgstap te maken. Dat heeft geleid tot deze ruime vrijstaande woning. Hierdoor kwam onze interieursmaak (zie hiervoor) nog beter tot z'n recht.

In 2003 ben ik aangetreden als Raadsgriffier in de gemeente Stadskanaal. Volgens de wet (toentertijd) was je verplicht om daar te gaan wonen. Dat is de reden van deze verhuizing. Dat moment hebben wij aangegrepen om deze woning te laten bouwen. Onze dochter was toen 11 jaar en zat nog op de basisschool (en woont nog steeds in Stadskanaal). Achterafgezien hebben we geen spijt van deze stap.

Het gaat om particuliere opdrachtgeverschap. Dit door een kavel (in een nieuwbouwplan) te kopen en dat aan de rand met vrij zicht op de landerijen en bos. En, dat aan het water (een brede waterschapsloot). Dat was mede mogelijk door de woning in Paterswolde (met winst) te verkopen enerzijds en dat de prijzen in Stadskanaal e.o. lager zijn dan elders anderzijds. Hierdoor kun je met elke Euro meer permitteren dan elders respectievelijk een ruimere woning realiseren. Door het overlijden van mijn schoonmoeder, was er ook een erfenis.

Vriendinnen en collegae van mijn vrouw waren afgunstig, alleen al om dat het een grote woning ging. Als we uitleggen waarom, dan kijkt men twijfelend. Immers, deze woning is ook geschikt als meer-generatiewoning of voor een praktijk aan huis. Dat laatste voorbeeld snapt men, het eerste (toen nog) niet.

Ook ik had last van afgunst. Er werden achter de schermen binnen de gemeente (ook op het niveau van de gemeenteraad) opmerkingen gemaakt. Immers, mijn woning was groter dan die van de burgemeester. 'Dat doe je toch niet?' Of, nog erger: verdiend de griffier niet te veel.

Wat men vergeet, is dat mijn vrouw wel werkte en ook een goede baan had. De vrouw van de burgemeester werkte niet. Mijn vrouw voegde daaraan toe: 'ze kunnen ook denken dat wij een erfenis hebben gekregen of een lot in de loterij hebben gewonnen'.

Binnen haar werk werd (even) moeilijk gedaan over deze verhuizing naar Stadskanaal. Immers, in nood moet ze wel snel op het werk zijn en Stadskanaal ligt 'ver' weg. Dat is door ons direct gepareerd. 'Het maakt niet uit waar je woont, maar dat je op tijd op het werk bent en hoe je dat doet is aan diegene zelf'.

Deze discussie speelde niet alleen af bij haar. Deze regel maakt dat het dan duur wonen wordt in de stad Groningen en de directe omgeving. Bovendien, door het drukke verkeer in de stad, kon je toch niet altijd op tijd aanwezig zijn. Of, zoals mijn vrouw dat heeft ervaren: vanuit Stadskanaal was ik sneller ter plekke dan vanuit Paterswolde. Het laatste stukje door de stad nekt je. Het ziekenhuis staat op de verkeerde plek. Dat had men aan de rand van de stad moeten zetten.

Ook anderen binnen de ziekenhuisorganisatie gingen inmiddels anders daarmee om. Of, zoals een nieuwe arts het aangaf: Waarom vanuit Hoogeveen verhuizen naar Groningen vanwege alleen deze diensten? Ik rij gewoon hard en dan ben ik ook op tijd (en de bekeuring is voor mijn rekening). Of, zoals mijn vrouw dat aangaf: 'mijn broer woont een Eelde en dan ben ik daar op bezoek of logeer ik (wat niet waar was). Immers, in de praktijk werd bij noodgevallen altijd overlegd of het wel echt nood is en of de behandeling niet uitgesteld kan worden naar overdag. Nood werd meer-en-meer tussen aanhalingstekens geplaatst. Niemand had trek in deze diensten (ook omdat het slecht betaald werd en wel van je verwacht wordt dat je de volgende werkdag wel weer vroeg begint).

Tot 2011 was ik in deze gemeente de raadsgriffier. Ik heb dat ambt neergelegd om (op verzoek) wethouder van buitenaf te zijn in de [gemeente Reiderland](#) (eveneens in Oost-Groningen). We zijn op dit adres blijven wonen, ook toe ik geen wethouder meer was.

We wonen daar met genoeg. Vanuit huis stappen we direct in de natuur. We wonen in een natuurlijke omgeving. Vanuit huis kunnen we direct met de fiets van prachtige landschappen genieten. Of, even de auto nemen en verderop (ook na de landsgrens) volop genieten van natuur en landschappen. Het is de rust en ruimte. Ook he Waddengebied is vlakbij. Als wethouder was ik werkzaam in een Waddengemeente.

Pied-à-terre

Nadat ik mijn vrouw heb leren kennen, heb ik vanwege mijn werk elders soms gebruik gemaakt van een pied-à-terre. Dat werd door de werkgever betaald. Hierdoor was ik op werkdagen weg en alleen in het weekend thuis. Of, dat het gezin naar mij toekwam en de pied-à-terre als uitvalsbasis werd gebruikt voor uitjes. Officieel woon je daar niet. Je blijft ingeschreven op je eigen woonadres.

Dit doen heb ik wel zoveel mogelijk beperkt. Mijn vrouw werkte en stond dan alleen ervoor als het gaat om de zorg voor ons kind. Ook voor dat kind is het niet leuk en zelf had ik daar ook veel moeite mee. Ik was liever thuis. Het is dat het om het werk 'moet'.

2002 – 2003

Adres: [Peter van Anrooylaan 2 in Terneuzen](#)

In verband met tijdelijke werkzaamheden in Zeeuws-Vlaanderen, waarvoor ik was uitleent door de Rijksoverheid aan gemeenten, heb ik gewoond in een hotel.

Ik was toen raadsgriffier ad interim in verband met implementatie van het dualisme binnen het gemeentebestuur.

2015 - 2017

Adres: [Birkenstrasse 23 in \(Ortsteil\) Pfalzdorf](#), gemeente Gogh (kreis Kleve, deelstaat Noordrijn-Westfalen)

In deze deelstaat hebben 4,75% een Nederlands staatsburgerschap. In de gemeente Gogh was dat ongeveer 30%. Als het ware woon je daar tussen Nederlanders respectievelijk een Nederlandse enclave in Duitsland.

Gogh is de buurgemeente van de Nederlandse gemeente Gogh (provincie Limburg). Daar was ik raadsgriffier ad interim. Op dat adres huurde ik (op kosten van de werkgever) een kamer bij een particulier.

Het is ook de periode dat mijn vrouw medische klachten kreeg en ziek begon te voelen, maar wel bleef werken. Dat was een reden om niet daar blijvend raadsgriffier te worden.

In alle landen in Europa (wat meer is dan alleen de Europese Unie) mag je (bij meerdere gemeenten) ingeschreven zijn n daardoor op meerdere adressen. In één land is dat anders en dat is in Nederland. Daar kun je maar één woonadres hebben.

Met andere woorden, als iemand uit een ander land komt (in dit voorbeeld Duitsland) dan zal hij/zij zich moeten uitschrijven op het adres in dat andere land (in dit voorbeeld Duitsland). Maar, komt iemand vanuit Nederland in dat land wonen (in dit voorbeeld Duitsland), dan word je daar ingeschreven maar je hoeft je niet uit te schrijven in Nederland. Hierdoor had ik twee officiële woonadressen, een in Nederland en een in Duitsland. Hierdoor kon ik deelnemen aan gemeenteraadsverkiezingen in zowel in Stadskanaal als in Gogh. En, ook al woonde ik ook in Nederland, in kon in Duitsland een auto hebben met een Duits kenteken.

Aan de Nederlandse kant van de landsgrens kon ik geen kamer vinden om te huren, aan de Duitse kant was voldoende aanbod. Hierdoor is er een situatie ontstaan dat ik de enige Raadsgriffier in Nederland was die in een ander land woonde.

2017 – 2019

Adres: [Lingedijk 180 in Tricht](#) (gemeente West Betuwe)

Ook de zorgsector kreeg te maken met het implementeren van Europese privacywet- en regelgeving (de Algemene verordening persoonsgegevens), terwijl deze sector zelf al strenge privacyregels hanteert vanwege medische gegevens.

Intrakoop is een vereniging van zorgaanbieders. Door binnen deze vereniging als aanbieders samen te werken bij dezelfde

vraagstuk en kosten te delen, is Intrakoop als vehicle ingezet om overal de nieuwe Europese regels ook eigen te maken en onderdeel te laten zijn van compliance management binnen de organisaties van deze zorgaanbieders. Het wiel hoeft niet overal opnieuw uitgevonden te worden. Hierbij is er een beroep op mij gedaan.

Deze opdracht heb ik vroegtijdig afgebroken. Mijn vrouw werd ziek en heeft in 2018 een zware operatie moeten ondergaan. Ik wenste niet thuis afwezig te zijn. Het wel en wee van mijn vrouw had topprioriteit.

Nawoord

De huidige woning (in Stadskanaal) lijkt aan de buitenkant een 'gewone woning'. Maar, als we 'onder de motorkap' kijken, dan is dat pand wel onderscheidend van andere woningen.

Basisgegevens

- Woonoppervlakte 240 m2 (exclusief dubbele garage)
- Perceeloppervlakte 1.025 m2 (vanaf 2024: 1.800 m2)
- Inhoud 810 m3 (exclusief dubbele garage)
- Ligging: +6 meter NAP

Aanvullend hierop hebben wij (met toestemming) ook gemeentelijke grond in gebruik, te weten:

- een deel van het openbaar water (50 m²), daar ons terras tot boven het water doorloopt en;
- een groenstrook (71 m²) waarvan wij het onderhoud (inclusief het onderhoud van 5 bomen) hebben overgenomen (en een besparing is voor de gemeente)

Welstandplan

Qua welstandplan is deze woning niet naar ons wens. Wij houden van ultra moderne architectuur (een strak gelijnd en kubisch ontwerp met beton, glas en zink). Het vastgesteld Welstandplan van de gemeente hield dat tegen en bovendien werd dat (toen nog) strak gehandhaafd door de Welstandscommissie. Later is men daarop teruggekomen, maar dat was voor ons te laat.

Wij hebben dan ook concessies moeten doen. Dit neemt niet weg, dat door het gebruik van materiaal en kleur toch nog enigszins een moderne uitstraling is ontstaan (na veel discussie met de Welstandscommissie).

Circulair

Bij de bouw is gebruik van materialen die later (na recycling) opnieuw gebruikt kunnen worden. Dat was toen nog geen hot item, nu wel. Volgens de huidige maatstaven is de woning overwegend circulair gebouwd.

Klimaatbestendig

Er is geen overstromingsgevaar in de directe omgeving. Verder, kan deze woonplek (op termijn) een (eventuele) zeespiegelstijging aan.

Aardbevingsbestendig

De woning staat buiten het aardbevingsgebieden in de provincies Groningen en Drenthe. De woning heeft daardoor geen aardbevings schade en behoeft ook niet te worden verstrekt. Het pand heeft ook geen last van trillingen door (zwaar) verkeer. Het ligt ver van doorgaande wegen.

Woon-zorg

De woning is gebouwd met het oogmerk om ook gebruikt te kunnen worden als meer-generatiewoning. Dat is een woonconcept wat in andere landen normaal is. Echter, op ons vorige woonadres (in Paterswolde) hadden wij daarmee al ervaring (in de vorm van een soort kangoeroewoning).

Smart Home

Een Smart Home is een huis waarbij verschillende handelingen of een melding krijgen op je mobiel, zijn geautomatiseerd. Dat houdt dus letterlijk in dat er allerlei technische snuffjes worden toegepast om je huis te voorzien van geautomatiseerde processen. Dit geldt voor zowel in het huis als rondom het huis. Daarbij hebben wij vanaf 2017 de eerste stappen daartoe gezet.

Hierdoor beschikken we over Domotica en robots, en is daarmee de woning ook al voorbereid op e-Health (als er een zorgvraag is). Hiermee zijn we er nog niet, er zijn nog stappen te nemen, met name om de woning nog energie-efficiënter te maken.

Domotica is met behulp van technologische middelen (Domotica) 'zorg op afstand' bieden aan mensen die langdurige zorg nodig hebben. Bij robots gaat het (in ons geval) nu nog om grasmaaien, stofzuigen en vloerdweilen. Het zijn allemaal technieken waardoor iemand met/zonder (al) een zorgvraag langer zelfstandig kan blijven wonen binnen zijn eigen en vertrouwde omgeving. E-Health gaat verder. Het gaat dan om techniek waardoor op afstand medische zorg mogelijk is.

Woonkeur

Het certificaat WoonKeur is bestemd voor (nagenoeg) levensloopbestendige woningen. Dat wil zeggen dat als een bewoner iets komt te mankeren hij/zij niet gedwongen is om die reden te verhuizen. De woning voldoet aan normen qua gebruikskwaliteit, toegankelijkheid, flexibiliteit en aanpasbaarheid. Een woning met dit certificaat is in principe geschikt voor elke bewoner, ook als deze gebruik maakt van een hulpmiddel, zoals stokken, krukken, een looprek, een rollator of een rolstoel. Ook met een ernstiger fysieke beperking kun je blijven wonen in deze woning.

Politiekeurmerk

Bij de bouw van de woning moest direct hieraan worden voldaan. Dat begint al 'op de tekentafel'. Wijzelf hadden ook hierbij belang, ook al bestond dat certificaat niet. Immers, door mijn ambt (en werk in het verleden) was ik kwetsbaar enerzijds en voor mijn gezin is het belangrijk om zich veilig te voelen (in een vrijstaande woning) als ik afwezig ben (los van mijn ambt en werk in het verleden) anderzijds.

Woningen met het Politiekeurmerk Veilig Wonen (PKVW) hebben tot 90% minder kans op een geslaagde inbraak, zoals door middel van goed hang- en sluitwerk, verlichting en een rookmelder of goede verlichting in de buurt en op het erf. Dit is exclusief bewakingscamera's.

De toepassing van het keurmerk is altijd vrijwillig, maar niet vrijblijvend. Zodra een overeenkomst met gemeente, projectontwikkelaar of corporatie afgesloten is, is de uitvoering vanuit de private afspraken verplicht. Er is genoeg ruimte voor eigen invulling en vormgeving.

Watermanagement

Het regenwater werd toen al niet meer via het riool afgevoerd, hiervoor was er een apart afvoersysteem in de grond. Hiermee wordt het riool ontlast (bij zware regenbuien). Door dat aparte systeem wordt het regenwater geloosd bij de dichtstbijzijnde waterbassin of sloot. Het wordt dan direct afgeven aan openbaar oppervlakte water.

Dat is een normale gang van zaken. Daarmee wordt het regenwater op onze woning ook direct geloosd op de achterliggende sloot. En, de tuin absorbeert het regenwater. Daarom dat de omvang van de bestrating beperkt is gehouden.

Deze sloot is (min-of-meer) een onderdeel geworden van onze tuin. De gemeente heeft geen belang bij deze sloot, ook al is zij formeel daarvan de eigenaar. Daardoor wordt deze sloot door mij onderhouden. Hierdoor is er een situatie ontstaan dat deze sloot een soort waterbuffer voor ons is geworden. Hieruit putten wij beregeningswater voor de tuin. Daardoor kan (financieel gezien) fors worden bespaard op leidingwater enerzijds en wordt er ook verstandige manier met leidingwater omgegaan anderzijds.

Er wordt – op jaarbasis – door regenbuien meer water aan deze buffer toegevoegd, dan dat wij daarvan gebruiken. Hierdoor kunnen we (als het ware) waterneutraal zijn.

Energie

De woning is voorzien van een Energielabel. Bij de bouw van de woning moest toen al daaraan worden voldaan. Alleen daarna zijn er verbeteringen doorgevoerd, waardoor er een nieuwe label (met een hogere score) is ontstaan. Immers, de woning is vanaf 2013 al gasvrij en is deze woning toen toegevoegd aan de [Nationale Duurzame Huizen Route](#). Ook daarin liepen wij voor ten opzichte van anderen binnen onze omgeving.

Achterafgezien hebben wij spijt dat we bij de bouw toen geen aardwarmte-installatie hebben laten aanbrengen door middel van een eigen bron in de grond. Achteraf dat doen is te duur. Wij hadden van meet-af-aan al (enkele) zonnepanelen (meegenomen van onze vorige woning en is daar toen aangebracht in de negentiger jaren).

Vanwege de Bankencrisis gingen mensen 'op hun handen zitten'. Voor ons was al direct duidelijk, dat je beter kan investeren dan spaargeld hebben. Dat geld werd toch minder waard respectievelijk zou nog weinig rendement opleveren. Het was slimmer om anticyclisch te investeren. Veel mensen vonden dat een vreemde keuze en verklaarden ons voor gek. Nu zien zij dat anders (sinds de gascrisis, waarvan wij totaal geen last hadden).

De woning is daardoor in 2011 voorzien van nieuwe en ook vele malen meer zonnepanelen (33 stuks in plaats van 4) plus eigen windenergie op afstand. Uiteraard zijn we ons energieverbruik gaan reduceren. Dat was hoog.

Dat is getest. Vervolgens is in 2013 een warmtepomp aangebracht en is de woning sindsdien gasvrij. Immers, het was al vanaf 2010 voor ons duidelijk dat de gasprijs stijgt en ook zou blijven stijgen. Door deze stappen hebben we niet alleen een Energielabel A++ (volgens de nieuwe systematiek), maar hebben we veel geld bespaard. Dat rendement lag hoger dan bij spaargeld.

We hadden/hebben zelfs te veel energie, waardoor we elk jaar geld terugkrijgen (zolang de salderingsregeling blijft gelden), terwijl we de energieopbrengst ook (vanaf 2017) gebruiken voor het (dagelijks) laden van een vol-elektrische auto. Als het ware woonden wij in een energiecentrale. Ook daarmee liepen wij voorop binnen de gemeenschap en binnen onze eigen familie-, vrienden- en kennissenkring. Ook daarbij werden wij toen door sommigen voor 'gek' verklaard. Nu zien zij dat anders.

Het enige wat nog op het verlanglijstje staat, is het plaatsen van een Thuisbatterij (hoewel de auto ook daarvoor geschikt kan zijn). Op kleine schaal doen we dit al door alle batterijen (in apparatuur, maar ook deze elektrische auto) op te laden. Daarmee heb je al een vorm van een Thuisbatterij. Je levert dat minder aan het openbaar netwerk (wat weinig geld oplevert) en de eigen stroom gebruik je dan op een later moment.

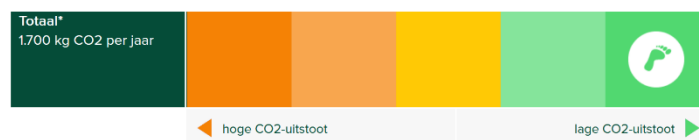
Het is nog niet lonend om een ware Thuisbatterij aan te schaffen vanwege de kosten enerzijds en dag- en nachttarief (hoewel dat minder relevant is gaan worden) plus de salderingsregeling anderzijds.

Bovendien hebben wij eigen windenergie (op afstand). Hierdoor hebben wij ook in de nacht eigen stroom hebben. Er is zelden een dip waardoor er (even) geen stroom is en waarvoor dan een Thuisbatterij gewenst is. Een kleine Thuisbatterij kan dan voor ons al voldoende zijn.

Footprint

Wij zijn geen milieufanaten, het zijn puur en alleen financiële keuzes geweest zonder luxe en comfort te behoeven in te leveren. Sterker nog, omdat we geld overhouden, kunnen we juist luxer leven en meer comfort hebben. Ondanks dat blijkt ons Footprint wel laag te zijn. En, tijdens de Gascrisis (sinds 2022) hadden wij nergens last van.

Zij die voorheen ons voor 'gek' hadden verklaard, gaven nu ruiterslijk toe dat wij wel gelijk hadden. De investeringen hebben wij snel kunnen terugverdienen, zonder een beroep te behoeven te doen op enige vorm van subsidie bij het realiseren daarvan. En, dat het best eenvoudig is om aan klimaatdoelstellingen te kunnen voldoen (mits je hiervoor de financiële middelen hebt). Het levert geld op.

Natuur

Wij houden van de natuur. En, daar wonen wij in een natuurlijke omgeving. Ons huis grenst aan een bosperceel. Het is genieten van reeën, fazanten en konijnen/hazen. Maar, door de sloot ook van watervogels en andere vogels, zo ook van kikkers/padden en insecten.

De tuin is gebaseerd op een strak symmetrisch lijnenspel en sober ingepland. Hierdoor zijn er (door de aard van de beplanting) schuilplekken ontstaan voor egels. Daarbij zijn in deze tuin ook 16 bomen gepland om hittestress te voorkomen en voor plant en dier ook schuwplekken zijn (schaduw waarvan wij ook profiteren). Wat bij bezoekers als eerste opvalt bij de tuin zijn deze bomen. Naast deze 16 eigen bomen zorgen wij ook voor 5 gemeentelijke bomen. Al deze bomen plus heggen vormen een geheel (in de vorm van een groene oase).

Vanaf 2024 (door vergroting van de tuin) zijn daaraan 35 bomen aan toegevoegd (wilgen en berken). Daarmee is de omvang van de groene oase toegenomen en ontstaat er langzaam maar zeker een klein natuurgebied, wat aansluit met de natuur in de directe omgeving. Verder wordt er een ooievaarsnest op een paal geplaatst, maar ook kikkertrappen, egelhuizen en eendennesten. Maar, de diversiteit in de sloot bevordert. Het is een uit de hand gelopen hobby. Het is een heerlijke ontspanning.

De plek waar wij zijn gaan wonen is van oudsher een spinnenparadijs. Wij hebben dan ons aan hen aan te passen. Dat er veel spinnen zijn, is dan ook geen plaag. Spinnen zijn beschermde dieren (en geen insecten). Spinnen behoren tot de familie van de spinachtigen. Ze hebben allemaal acht poten en geen zes, zoals insecten. Daarom worden spinnen dus ook niet tot de insecten gerekend. En, we hebben prachtige exemplaren mogen ontdekken. Bij de aanleg van de tuin hebben we rekening gehouden voor een goed milieu voor deze spinnen enerzijds en insecten anderzijds te realiseren (bij het kiezen voor bepaalde beplanting binnen het beplantingsplan).

Tuin

Het ontwerp van de tuin is gebaseerd op het basisidee van tuinarchitect [Dick Beijer](#) en is tegelijk natuurvriendelijk. Het is strak en minimalistisch (wat aansluit bij ons moderne interieur). Maar, tegelijk een klimaat voor natuur (insecten, kikkers/padden en egels). De plek is van oudsher al een paradijs voor spinnen. Dat zijn beschermde dieren. Dat paradijs houden wij in stand.

Daarbij zijn er in deze tuin 16 bomen gepland ter verhoging van de biodiversiteit enerzijds en om warmtestress te voorkomen anderzijds. Verder, is er relatief gezien weinig bestrating aangebracht.

Bij het ontwerp van de tuin is vastgehouden aan een belangrijk uitgangspunt en dat is dat de tuin goed toegankelijk is voor mensen die minder mobiel zijn en aangewezen zijn op een rolstoel of rollator. Er zijn geen obstakels en er zijn brede paden. Ook dat draagt bij aan een generatiebestendig wonen, ook omdat het onderhoud van deze tuin gering is. Bovendien wordt er gebruik gemaakt van robotica bij het onderhoud. Verder is er een ruime speelplaats voor kinderen naast een ruim grasveld.

Tot slot

Op de vraag of wij 'idealistisch' zijn, dan is het antwoord Neen! Wij zijn 'krenterig' enerzijds en we vinden het leuk met nieuwe ontwikkelingen al bezig te zijn anderzijds. Daarmee behoren wij tot de early adopters.

Wij sturen aan op basis van alleen onze portemonnee. Daarom moet je soms ook niet te ver vooruitlopen. Het is een kwestie van het juiste moment kiezen.

Het is een centenkwestie en een 'sport' om goedkoop te leven met alle luxe en comfort. Door anticyclisch te investeren, verdienen wij onze investeringen terug en levert deze investeringen geld op (en wij meer geld overhouden in onze portefeuille). De terugverdientijd bleek elke keer weer kort te zijn ten opzichte van onze rationele verwachtingen vooraf.

Hierdoor zijn we ook crisis- en toekomstbestendig (dankzij lage mobiliteits- en woonlasten). Mensen kunnen dan jaloers op ons zijn, maar dit was alleen mogelijk door ook een tijdlang sober te leven enerzijds en goed de nieuwe ontwikkelingen in de gaten houden en nagaan of het veel belovend is anderzijds. Dat wij dat doen, dat ziet men dan (nog) niet. Dat heeft te maken met toekomstgericht bezig zijn. De nieuwe en (in 2024) uitgebreide groene oase is dan ook een nalatenschap.